

MI LESZ VELED,
nyomtatott
Könyv?

2025. JANUÁR 22. 10.00

PESTI VIGADÓ, AZ MMA SZÉKHÁZA

(1051 Budapest, Vigadó tér 2.)

PROGRAM

10.00–10.15	Köszöntő Szentmártoni János, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, az MMA Kiadó ügyvezetője Holl András, az MTA Könyvtár és Információs Központ informatikai főigazgató-helyettese
10.15–11.55	I. szekció Végóráit éli a Gutenberg-galaxis?
10.15–10.55	ELŐADÁSOK Gál Katalin Hogyan változik a kiadók és a könyvterjesztők szerepe a digitális korban és a mai Magyarországon? Szentmártoni János Melyek a digitális kor kihívásai a magyar könyvkiadók számára? Pomázi Gyöngyi Mi a nyomtatott könyv és az e-könyv szerepe ma Magyarországon? Gyenes Ádám E-book: az olvasás forradalma?
10.55–11.35	Kerekasztal-beszélgetés az előadókkal Moderátor: Sepső Enikő, a Színház- és Filmművészeti Egyetem rektora
11.35–11.55	Kérdések az előadókhöz
11.55–12.15	Kávészünet
12.15–13.45	II. szekció Az olvasási szokások és igények változásai
12.15–12.45	ELŐADÁSOK Kamarás István Olvasástörténet – hogyan változott az olvasás fogalma? Péterfi Rita Hogyan változtak az olvasási szokások az elmúlt hatvan évben? Gombos Péter Új középkor jön? Mi az olvasási igény az online térben?
12.45–13.25	Kerekasztal-beszélgetés az előadókkal Moderátor: Pompor Zoltán, a Magyar Olvasástársaság elnöke
13.25–13.45	Kérdések az előadókhöz
13.45–14.05	Kávészünet
14.05–15.45	III. szekció A „born digital” és a mesterséges intelligencia helye a közgyűjteményekben
14.05–14.45	ELŐADÁSOK Kalcso Gyula Mi a „born digital” gyakorlat, és milyen változást hoz a kulturális intézmények életében? Készman József Mi a „born digital” jelentősége a médiaművészetben? Holl András Hogyan hat az MI a közgyűjtemények életére? Nyíró András Ki és hogyan írja a jövő regényeit?
14.45–15.25	Kerekasztal-beszélgetés az előadókkal Moderátor: Kónya Béla Tamás, a Szépművészeti Múzeum Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ igazgatója
15.25–15.45	Kérdések az előadókhöz

I. szekció

Végórát éli a Gutenberg-galaxis?

GÁL KATALIN

elnök, Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése

Hogyan változik a kiadók és a könyvterjesztők szerepe a digitális korban és a mai Magyarországon?

A *Chronica Hungarorum* (Magyarok krónikája) 1473-ban készült Hess András budai műhelyében 200–240 példányban, latin nyelven. A nyomtatott könyvet az elmúlt ötszáz évben valójában nem veszélyeztette az információs technológia – film, fotó, televízió, digitalizáció, internet, e-book stb. Fennmaradt mindmáig, az olvasók ugyanis életben tartják. (Az utóbbi néhány évben az e-book a könyvkiadók és könyvkereskedők árbevételének 2–3 százalékát nem haladta meg.) Mi adja napjainkban is a nyomtatott könyv varázsát?

Mit tehetünk azért, hogy a következő ötszáz évben is velünk maradjon?

A magyar könyvkiadás utolsó tíz évének rövid statisztikai elemzésével és a könyvszakma olvasást népszerűsítő törekvéseinek bemutatásával vázolom az előadásomban a nyomtatott könyv túlélési esélyeit.

SZENTMÁRTONI JÁNOS

költő, író, ügyvezető, MMA Kiadó

Melyek a digitális kor kihívásai a magyar könyvkiadók számára?

Jó ideje temetik a Gutenberg-galaxist, főleg a digitális forradalom óta, s nemrég újabb kihívás elé állította a mesterséges intelligencia megjelenése. Az orális tudásátadás gyakorlata teljesen eltűnt az írásbeliség elterjedésével, a könyvnyomtatás kiiktatta a kézírásos hagyományt, az online kommunikáció pedig nem csupán a nyomtatott adathordozók, de a kézírás kultúráját is eltörölni látszik. Jogos tehát az aggodalom. Én mégis az optimisták közé tartozom. Talán mert az idegrendszerünkbe kódolt igényeket a maradandóságra való törekvés. Azt pedig még egy digitális bennszülött is érzi a zsigereiben, hogy bár a magunk köré épített virtuális világ eszközrendszere jelentősen megkönnyíti és felgyorsítja az információszerzést és -átadást, de semmiképpen sem maradandó.

POMÁZI GYÖNGYI

tartalomfejlesztési vezető, Akadémiai Kiadó

Mi a nyomtatott könyv és az e-könyv szerepe ma Magyarországon?

1453 körül Gutenberg találmánya a könyvnyomtatást, a tömeges olvasást, a többszörözést és a terjesztést tette lehetővé. A világháló és a digitalizáció a korábbiakhoz képest példátlan lehetőséget teremt az információhoz való hozzáférés számára.

A teljes könyvkiadási folyamat digitálissá válik. A könyv nem statikus tartalom többé, gyakran többlettértékek kapcsolódnak a digitális tartalomhoz. A könyv nemcsak fizikailag létezik, hanem az online térben is.

Ugyanakkor nem kell eltemetnünk a „hagyományos” könyvet sem. A szépirodalom, az albumok, az elegáns, exkluzív kiadványok esetében gyakran a könyvformátumot választjuk. A szakkönyvek, tudományos könyvek, szótárak, tankönyvek a digitális felhasználás szempontjait figyelembe véve készülnek. A nyomtatott művel összehasonlítva a digitális előnyei behozhatatlanok. Az előadásomban bemutatok néhány példát.

GYENES ÁDÁM

igazgató, L'Harmattan Kiadó

E-book: az olvasás forradalma?

Az információs forradalom alapjaiban változtatta meg olvasási szokásainkat. A digitális tér nyújtotta lehetőségek és a folyamatosan fejlődő eszközpark globális hír- és tartalomfogyasztóvá emelték a 21. század emberét. A papíralapú médiumok monopolhelyzetét felváltotta a real-time újságíróplatformok tömeges megjelenése. Ezzel párhuzamosan a könyvkiadói gyakorlat is igazodni kényszerült az új kihívásokhoz, ezért új formátumú digitális könyvek kiadásával jelent meg a piacon. Milyen olvasási gyakorlatok alakultak ki az elmúlt negyedszázadban? Létezik-e e-book-piac? Merre tovább, digitális könyvkiadás? Ezekre a kérdésekre keressük a választ.

II. szekció

Az olvasási szokások és igények változásai

KAMARÁS ISTVÁN OJD

az MTA doktora

Olvasástörténet – hogyan változott az olvasás fogalma?

Nem annyira az olvasás fogalma változott, hanem az olvasók köre, az olvasás módja és az olvasás helye az ember életében. Míg a történetmesélés kora magában mintegy negyvenezer évet „élt meg”, az írás-olvasás „uralmának” már csak mintegy kilenc és fél ezer év jutott, a nyomtatásnak nagyjából fél évezred, a hálózatok kora most kezdődött, de máris tömegek olvasnak könyvet is, részben vagy kizárólagosan elektronikusan. Amennyiben az olvasás lényegéhez tartozik az értelmezés és a rutinvilágból való átlépés más dimenziókba, optimális esetben ez a képernyőn olvasás esetében is lehetséges, miként az örömszerző, élményszerű, reflexív-meditatív olvasás is.

PÉTERFI RITA

olvasásszociológus, főigazgató, Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum

Hogyan változtak az olvasási szokások az elmúlt hatvan évben?

Az előadásban azon túl, hogy szó esik az elmúlt hat évtized olvasási szokásainak változásairól, bemutatom a járvány oktatásra gyakorolt hosszú távú hatását is. A prognózisok szerint amennyiben nem történik meg a társadalom egyébként is hátrányban lévő rétegeinek támogatása, az ezekben a családokban nevelkedő gyermekeknek egy életre szóló lemaradással kell számolniuk. Volt már erre példa a történelemben, amikor is az érintettek jelentős hányada soha nem tudta pótolni az ebben az időszakban összeszedett kulturális, oktatási hiányait. Mit tehetünk annak érdekében, hogy ez ne ismétlődjön meg?

GOMBOS PÉTER

olvasáskutató, MATE Neveléstudományi Intézet

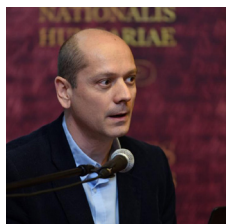
Új középkor jön? Mi az olvasási igény az online térben?

Magyarországon 2017-ben és 2019-ben zajlott az utolsó reprezentatív olvasásfelmérés. Ennek az eredményeiből már következtethetünk a digitális bennszülöttek olvasási szokásaira, sajátosságaira is.

A felmérésből kiderült számunkra, hogy a magyar fiatalok mást és másképp olvasnak, mint az előző generáció tagjai, de látható a változás az idősebb korosztály tagjainál is. Bizonyos műfajok (a sci-fi, a fantasy, a képregény) előtérbe kerültek, míg egy-egy szerző vagy műfaj népszerűsége látványosan visszaesett. A kutatás azt is megmutatta, hogy a digitális kultúra erős hatással van nemcsak az olvasói palettára, de az olvasási kedvre is.

III. szekció

A „born digital” és a mesterséges intelligencia helye a közgyűjteményekben

KALCSÓ GYULA

webarchiválási csoportvezető, Magyar Nemzeti Múzeum
Közgyűjteményi Központ Országos Széchényi Könyvtár Digitális
Bölcsészeti Központ Digitális Filológiai és Webarchiválási Osztály

Mi a „born digital” gyakorlat, és milyen változást hoz a kulturális intézmények életében?

A born digital, azaz digitálisan született dokumentumok és egyéb objektumok napjainkban egyre nagyobb jelentőséggel bírnak a kulturális intézmények életében, hiszen aligha van olyan kulturális terület, ahol ne váltak volna gyakoribbá, mint az analóg dokumentumok. Az előadás bemutatja a közgyűjtemények számára fontos born digital dokumentumtípusokat, valamint azt, hogy milyen gyakorlatok alakultak ki azok gyűjteményezésére, leírására. Kitér azokra a kihívásokra is, amelyeket a digitális kultúra archiválása támaszt a könyvtárakkal, múzeumokkal és egyéb kulturális intézményekkel szemben, valamint szól arról is, hogy a mesterséges intelligencia milyen szerepet játszhat ezeknek a kihívásoknak a megoldásában.

KÉSZMAN JÓZSEF

művészettörténész, kurátor, fősztályvezető, Ludwig Múzeum –
Kortárs Művészeti Múzeum Gyűjteményi, Kiállítási és Tudományos Fősztály

Mi a „born digital” jelentősége a médiaművészetben? – Utazás Analógiából Digitáliába

Az előadás a jelenből csatol vissza a múltba: a médiaművészet múzeumi archiválási és műtárgykezelési gyakorlatából kiindulva a művészettörténeti értelmezés kulcspontjain keres fogást. A born digital művek őrzése, bemutatása és feldolgozása sajátos feltételeket, új kihívásokat támaszt a múzeumokkal szemben. A technológiai meghatározottságokon túl vajon milyen tanulságokkal és következményekkel járhat a „digitálisnak született” munkákkal való foglalatosság, amely a korai videómunkáktól a számítógépes programokon át a blokklánc alapú NFT-ig terjed? Hogyan kapcsolódik a digitális világ a nyomtatott könyvek kultúrájához a mesterséges intelligencia felfénylő horizontja előtt?

HOLL ANDRÁS

informatikai főigazgató-helyettes, MTA Könyvtár
és Információs Központ

Hogyan hat az MI a közgyűjtemények életére?

Előadásomban a közgyűjteményi területre berobbant mesterséges intelligencia lehetséges felhasználásával foglalkozom. Érintem a könyvtári terület nemzetközi trendjeit és az egyes hazai műhelyekben folyó munkát is. Részletesebben beszélek a Magyar Tudományos Akadémia Tudomány a Magyar Nyelvért Nemzeti Program nevet viselő nemzeti program négy alprogramjának egyikéről (A magyar nyelv digitális támogatása a magyar tudományosság szolgálatában), melyben az MTA Könyvtár és Információs Központ is részt vesz. Megvizsgálom továbbá, mire van szükség az MI alkalmazásához a digitalizálás területén.

NYÍRŐ ANDRÁS

vezető, Petőfi Media Group AI Labor

Ki és hogyan írja a jövő regényeit?

A 21. század technológiai fejlődése alapjaiban változtatja meg az irodalom világát. Ki írja a jövő század regényeit? Az emberek, a mesterséges intelligencia vagy a kettő együtt? A Jókai.AI projekt ezen kérdésre keres választ Jókai Mór életművének újragondolásával. A mesterséges intelligencia nem csupán elemzi és újragenerálja Jókai szövegeit, hanem képes interaktív módon bevonni a fiatalokat Jókai világába. Az előadás bemutatja, hogyan válhat a technológia az emberi kreativitás kiterjesztésévé, miközben a kulturális örökség megőrzése és újraértelmezése központi szerepet kap a jövő regényeinek megírásában.

Magyar Művészeti Akadémia
Művészetelméleti és Módszertani
Kutatóintézet